69-81

(15)

MAGYAR IPAR MŰVÉSZET

SZERKESZTI
SZABLYA-FRISCHAUF FERENC
XXXV. ÉVFOLYAM

KIADJA AZ O.M.IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT BUDAPEST ANDRÁSSY-ÚT 69

M. KIR. ORSZ. KÖZMŰVELÉSÜGYI KÖNYVTÁR BUDAPEST

VÉGH GUSZTÁV

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat, az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum és Iskola közlönye. — Szerkesztő: Szablya-Frischauf Ferenc.

UNGARISCHES KUNSTGEWERBE

Offizielles Organ der Landesgesellschaft für Kunstgewerbe, des Kunstgewerbemuseums und der Kunstgewerbeschule. — Schriftleiter: Franz Szablya-Frischauf.

HUNGARIAN APPLIED ART

The Official organ of the Hungarian Society for Applied Art, of the Museum and School of Applied Art. — Editor: F. Szablya-Frischauf.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
Schriftleitung und Geschäftstelle
Editorial Office

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 69
TELEFON: 20-6-78 és 29-1-15
POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI BEFIZETÉSI LAP SZÁMA: 8519

TARTALOM — INHALT — CONTENT

Rosner Károly: A magyar fametszet új mesterei. — Die neuen Meister des ungarischen Holzschnitts. — New Masters of Hungarian wood-cut ... 161
Krónika. — Chronik. — Chronicle 201
Szakirodalom. — Fachliteratur. — Literature of crafts 202
Pályázatok. — Wettbewerbe. — Concurs 203
Társulatunk közleményei. — Mitteilungen unserer Gesellschaft. — Publications of our Society 203
Kiállítások. — Ausstellungen. — Exhibitions 203
In memoriam 204

Az ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT tagjai a „Magyar Iparművészet"-et illetményként kapják. Tagbejelentéseket kéri az igazgatóság: Budapest, VI., Andrássy-út 69. sz. — Telefon: 20-6-78 és 29-1-15.

Tagsági díj és előfizetési díj 1932. évre 20 pengő. Külföldre 25 pengő.
Jahresabonnement für das Ausland 25 Pengő.
Subscription per annum Pengő 25 for abroad.

A MAGYAR FAMETSZET ÚJ MESTEREI

A fametszet újjáéledése, új fénykora kitűnő művészek egész sorát ragadta magával és lassanként kialakult a művészek egy oly csoportja, mely bár a fametszetet nem mint kizárólagos kifejezési formát választotta, a festészet és grafika más ágaiban is gyakran igen jelentőst alkot, mégis a fametszet szerelmese, mindig vissza-visszatér hozzá és oeuvrejében a fametszet nagyon jelentős helyet foglal el.

A fametszet izgatja ezeket a művészeket, a különféle vésési módok, vésők, hatások újra és újra ingerlik őket és ez az állandó kísérletezés ugyanabban az anyagban az eredmények oly változatos képét tárja elénk, mely studiumon végighaladni a műélvezetnek különleges öröme, tanulmányút, melynek végeztével szépben jelentősen gazdagabbak, lelkiekben dúsabbak leszünk.

Minden ország fametszőművészei — bár távol áll tőlem minden általánosítás — bizonyosképpen karakterizálhatók. Az újabb fametszet mesterei a magyarokon kívül a lengyelek erősen gyökereznek hazájuk földjébe és népművészetükbe. Az olaszok túl finomkodók, erősen pikturálisak, a németek általában drasztikusak, a franciák naturalisták, az angolok még mindig nem szabadultak teljesen fel Beardslay hatása alól és a fametszetben erősen iparművészkedők. Természetesen nagy tehetségek mint mindenben, úgy ebben is kivételt alkotnak: Masereel nem sorozható be ilyen általánosan körvonalazott keretekbe, tehetsége

Molnár C. Pál: Kék olasz ég alatt. (Róma, 1929.) — Unterm blauen Himmel Italiens. — Under the blue sky of Italy.

Molnár C. Pál: Olasz város. (Róma, 1930.) — Italienische Stadt. — Town in Italy.

Molnár C. Pál; Angyali üdvözlet. (Róma, 1930.) — Engelsverkündigung. — Annunciation.

Molnár C. Pál: „Anunziazione." (Róma, 1930.)

Molnár C. Pál: Mária és Erzsébet. (Róma, 1931.) — Marie und Elisabeth. — Maria and Elisabeth.

Molnár C. Pál: Menekülés Egyptomba. (Róma, 1931.) — Flucht nach Egypten. — Flight to Egypt.

Molnár C. Pál: Három királyok. (Róma, 1931.) — Die Hl. Drei Könige. — The three Magi.

Molnár C. Pál: „Anunziazione." (Róma, 1930.)

Molnár C. Pál: A „Gyermek". (1931.) — Das „Kind". — The „Child".

túlnő országhatárokon, iskolát alkot és mérhetetlen hatást gyakorol.

A magyar fametszet mestereit általában nagy technikai tudás jellemzi. Vezető fametszőmestereink: Molnár C. Pál, Gáborjáni Szabó Kálmán, Dallos Hanna szuverén mesterei az anyagnak, tökéletes ismerői a véső összes lehetőségeinek. A fa és véső hegedű és vonó kezükben, melyen a mély hangoktól a legmagasabb üveghangokig mindent kihoznak. Nincs előttük megoldhatatlan technikai probléma a fametszésben és ez a technikai biztonság nagyban hozzájárul ahhoz, hogy kompozícióikat minden gátlástól menten készíthessék. A mai fametszőművészek régen túl vannak a düreri fametszet rézmetszetszerű reminiszcenciáin és fölényes technikai tudásuk felmenti őket a tradíciók súlyos kötöttsége alól. Uj mondanivalójukhoz megtalálták az új eszközöket és ezek segítségével az új hangot és formát, melyen keresztül maradéktalanul közölni tudják elképzeléseiket.

A magyar fametszet mai korszakának, de bátran mondhatjuk, hogy a magyar fametszetnek általában legkiválóbb reprezentánsa M o l n á r C. Pál.

1894-ben született. Középiskolai tanulmányai után a Képzőművészeti Főiskolán tanul három és fél évig, különböző tanároknál. Majd Svájcba megy, hol nevelősködik, közel három esztendeig. Innen Párizsba költözik, hol a Louvreban régi mesterek képeit másolja. Mint fejlődésében általában, itt is jelentkezik autodidakta volta. Jellemző későbbi fejlődésére, hogy előszeretettel másolja Baldovinettit, Tiziant és Ruysdäel-t. Svájcon és Münchenen át tér vissza 1922-ben Magyarországra. A következő évben rendezi meg első önálló bemutatkozó kiállítását. 1927-ben az Egyházművészeti Kiállításon díjat nyer, mely témakör őt festészetének első korszaka óta erősen érdekli és ennek fametszeteiben is erős szerep jut. 1928-ban vásárol először tőle az állam a Szépművészeti Múzeum számára munkát és ugyanezen esztendőben állami

Molnár C. Pál: Keresztelő Szent János. (Róma, 1931.) — Johannes der Täufer. — John the Baptist.

Molnár C. Pál: Keresztlevétel. (1931.) — Kreuzabnahme. — Descent from the cross.

ösztöndíjjal három évre Rómába küldik. Ez a hároméves olaszországi tartózkodás döntő kihatással van művészetére és különösen fametszeteinek kifejlődésére. Az 1929. évi monzai Nemzetközi Iparművészeti Kiállításon Keleti Artúr: Angyali Üdvözlet című verseskötete még nem sajátkezűleg vésett, fametszetű illusztrációival aranyérmet kap. 1930-as évben megkapja a Zichy-díjat és az állam újra vásárol tőle. 1931-ben a pádovai Nemzetközi Egyházművészeti Kiállításon kap díjat. Különböző külföldi múzeumok (Nürnberg: Városi Múzeum, Róma: Arte Moderna s különböző amerikai gyüjtemények) vásárolják meg munkáit. A Magyar Rézkarcoló Művészek Társaságának tagja és e társaság különböző amerikai múzeumokban rendezett csoportos kiállításain az ő fametszetei aratják nemcsak a legnagyobb sajtó- és közönségsikert, de e fametszetű lapokból

Molnár C. Pál: Feltámadás. (1931.) — Auferstehung. — Resurrection.

történik a legtöbb vásárlás is úgy magánosok, mint gyüjtemények részéről.

Első fametszeteit az olasz művészetért rajongó, finomlelkű költő: Keleti Artúr felkérésére és baráti unszolására készítette, ennek Angyali Üdvözlet című verseskötetéhez. E szépért, igaz művészetért és tökéletes könyvért rajongó költő vitte versein és azok hangulatán keresztül Molnárt a Korairenaissance mestereihez, azok szépségeihez és ihletett finomságaihoz, hogy verseihez készülő illusztrációi e tiszta kor szellemét és művészetét tükrözzék. És a kor, melybe elvezette a festőt, döntő hatással volt erre. Nagy gonddal, sok kísérlettel készültek ezek az első fametszetek, gyakran esüggedéssel, nem mindig teljes bizalommal a vállalt nagy feladat tökéletes megoldásában. És mikor már meg is voltak az illusztrációk, nem voltak még meg a fametszetek. Fáradságos ellenőrzéssel, magyarázattal jutott csak el a Molnár felügyelete és irányítása alatt dolgozó fametsző oda, hogy keresztül tudta vinni a költő és festő intencióit. De a hosszú és nehéz munkát teljes siker koronázta. Megszületett a legszebb, legkulturáltabb magyar könyvek egyike: az «Angyali Üdvözlet.» Az is volt, nemcsak címében. A nagy nyugati országok évszázados könyvkultúrájának volt ez egyben üdvözlete, a papír finomságával, a színek nemes tónusával, a nyomás hibátlanságában, két művész megértő együttmunkálkodásában. Keleti Artúr érdeme, elvitathatatlan érdeme, hogy megnyerte ez együttműködéssel a magyar könyvművészet és fametszet számára Molnár C. Pált.

Molnárt a kötet és annak sikere már Rómában érte. Új impressziók, az élesebb színek, Itália hangja és hangulata újra a festészethez vitték, újra távol a grafikától, a fametszettől. De az első élmények után, 1930-ban újra visszatér a fametszethez. Fát és vésőt hozat le Rómába és nagy kedvvel kezdi el megtanulni a fametszés mesterségét. Már első fametszeteinél érzi, hogy az igaz fametszet, annak teljes öröme, művészi kifejezésének összes lehetőségei c s a k a művész saját kezűleg metszett dúcaiban rejlenek. Első lapjainak érdekes kísérletei után («Bikaviadal», «Ölelkezés», «Nő madárral», «Éjféli lovas») elkészül első mesteri fametszete: «A csók.» (Lásd: Magyar Iparművészet, 1930, 10. szám.) Majd áttér a világi témákról az egyháziakra. A legelőkelőbb amerikai könyvbarát-kör, a «LIMITED EDITIONS CLUB» NEW-YORK felkéri évi egyetlen kiadványának illusztrálására. «Fioretti: Assisi Szent Ferenc Virágoskertje» ez a kötet, mely az amerikaiak megbízásából Olaszország legkiválóbb intézetében: Mondadori «Offizina Bodoni»-jában, Veronában készül. És ahogy Molnárt szerencsecsillaga összehozta első könyvillusztrációjánál Keleti Artúrral, úgy ez a csillag tovább kísérte őt itt is útján. Az Offizina Bodoni megértő és szakmájában világhírű német vezetője a nyomdaművészet tökélyét adta e munkában és a kötet, Molnár fametszeteivel díszítve, jelentős könyvművészeti világsiker, sőt röviddel utóbb keresett ritkaság lett. (A kötet négy illusztrációja megjelent a Magyar Iparművészet 1930, 10. számában, 248—250. old.) E metszetekben már kiforrottabb formában látjuk Molnár fametszetstílusát. «A csók» helyenként játékos, tollrajzokból visszamaradt reminiszcenciái, körök és pöttyök eltűnnek és Molnár megmutatja mesterségbeli tudását.

E kötetet követik fametszetű képei az Ujtestamentumhoz. Előbb néhány «Annunziazione», mintegy szimbólikus kinyilatkoztatás, ahogy a művész sugalmazásra lép az útra, mely legnagyobb sikerei felé viszi. Majd az első lapok: «Három királyok», «Menekülés Egyiptomba», «Keresztelő Szent János». E lapokon maradéktalanul mutatkozik meg a művész széles skálája. Minden vésőt igénybe vesz, mint egy mesterhegedűs, ki megmutatja technikai bravúrjait, egy húron játszik és kicsalja belőlünk a legnagyobb bámulatot. Ahogy bibliai lovasai elvágtatnak csillogó patákkal a mesebeli — erősen olaszos — tájban, tartásuk kifejező voltában, lovaik siető mozdulatával, viharfelhőt hagyva maguk mögött, érezzük a vágtatást, sietést, lüktető akaratot, mely őket és a művészt új tájakra viszi. A «Menekülés Egyptomba» kompozicióban legmegoldottabb lapja ez első korszaknak. Teljesen kiegyensúlyozott munka, zárt kompozíció, kevés technikai bravúr. Talán csak a talaj játékos vésési technikája emlékeztet az első olaszországi lapok egyikére, a különben végtelenül finom, igazi olasz hangulatú és napfényű: «Kék olasz ég alatt» című lapra. E sorozat harmadik lapja, a «Keresztelő Szent János», mutatja még leginkább a technikai kísérletezéseket. Itt-ott felbukkan egy újabb vésési mód, mely kísérletek nélkül kompozícióbeli megoldottságát véve figyelembe, ez lenne a sorozat legsikerültebb lapja.

Még Rómában éri egy megbízás: Tormay Cecil: «Magyar Legendárium»-ának illusztrálása fametszetekkel, a Könyvbarátok Szövetsége részére. A kötet még ugyanazon év karácsonyára (1931) elkészül és ugyanakkor jelenik meg biblikus fametszetsorozatának első része mappaformában («Hat fametszet») száz számozott példányban is.

E mappa a három római lapon kívül Molnár talán leggazdagabb lapját, a «Szent Család»-ot, az áhitat és életöröm szent megnyilvánulását, «Mária és Erzsébet», valamint «Szent György» című lapjait hozza. E lapokat általában, éppúgy mint a Rómában készült első három biblikus lapot, erősen jellemzik a nagy fekete felületek, az erős kontrasztok és a fekete-fehér éles kiválásából származó hatások. Ezt a hatást, a fa viszonylagosan kis mértékben való kivésését — eltérően a régi mesterek nagyobbmértékű kivésésével — a fametszet új irányzatának hívei kezdték el és e téren elért teljesen újszerű és frappáns hatás a régebbi meste-

Molnár C. Pál: Illusztráció
„Cyrano de Bergerac"-hoz. (1932.) — Illustration zu „Cyrano de Bergerac". — Illustration to „Cyrano de Bergerac".

rekre is kihatott. (Divéky József Svájcban élő kiváló magyar fametszőművész legújabban megjelent «Goethe: Faust» mappájának néhány lapján erősen kísérletezik, régebbi stílusával merev ellentétben, eme erős fekete-fehér kontrasztokkal és a dúc igen kis mértékben történő kivésésével.)

Ezt a biblikus sorozatot Molnár tovább folytatta és egymás után készülnek lapjai az Újtestámentumhoz. E sorozat két legsikerültebb lapja, mely teljesen tisztult és leegyszerűsödött formájában mutatja a művészt a «Keresztlevétel» és elsősorban a «Feltámadás». A sorozat ezen utolsó lapja, melynél minden hatáskereséstől távol a művész elérkezett néhány vésőmetszéssel a legmagasabb hatáshoz, Molnárt teljesen kifejlődött fametszőművészetének teljében mutatja. A le-

Molnár C. Pál:
Alakok „Cyrano de Bergerac"-ból. (1932.) — Figuren aus „Cyrano de Bergerac". — Figures to „Cyrano de Bergerac".

begő alak víziószerűsége, mintegy valószínűtlen volta, a leomló lepel, mely az utolsó szál, mely a földhöz köti, a katonák leboruló alázata, a menynyei fényesség a föld komor feketéje fölött: tökéletes alkotása ez a művészete és bravuros rajztudása teljében lévő mesternek.

Molnár C. Pál ma nemzetközi viszonylatban is legismertebb és legelismertebb művészeink egyike és fametszeteit különösen Olaszországban, Németországban és Amerikában mint az új fametszet egészen kiváló remekeit ismerik el.

Dallos Hanna: Könyvcímlap. (1928.) — Titelblatt. — Frontpage.

D a l l o s Hanna 1907-ben született Budapesten. Tanulmányait itt végezte, majd Münchenben a Kunstgewerbeschulen folytatta, majd a budapesti Iparművészeti Iskola művészképzőjén 1928-ban nyert oklevelet.

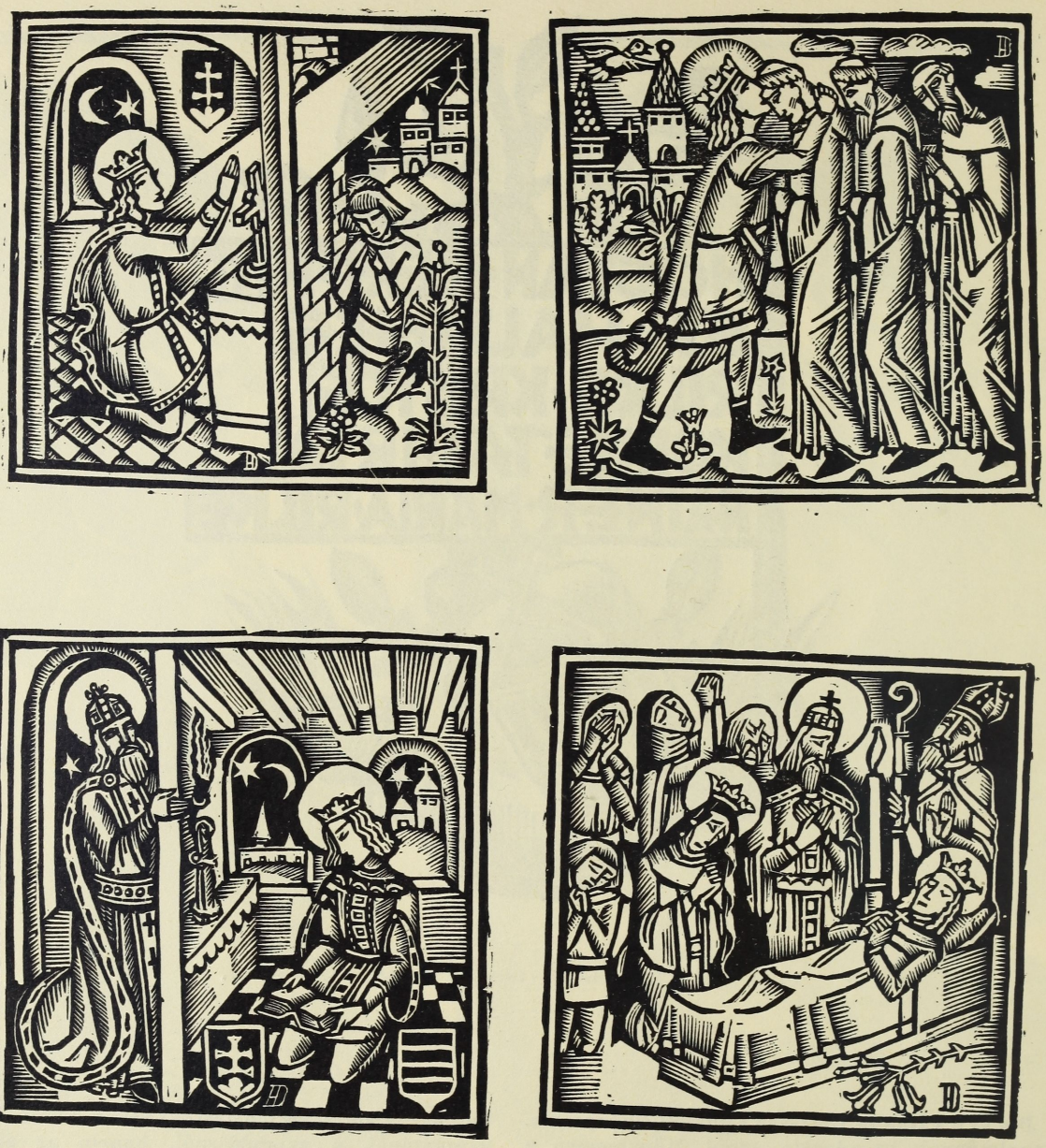
Már növendék korában kitűnt elsőrangú rajzkészségével és több kitüntetést kapott. A grafika különböző ágaiban dolgozik és reklámgrafikai munkáit számos külföldi lap is méltatta.

Tehetsége legteljesebben fametszeteiben bontakozik ki.

A fametszettel az Iparművészeti Iskolában kezdett foglalkozni. Színes illusztrációk készítése közben kelt benne az a gondolat, hogy olyan illusztrációkat szeretne készíteni, melyeknél nem jut szerep a technikai véletlennek, nincs kiszolgáltatva különböző variációs lehetőségeknek a klisék összenyomatánál, a nyomdásznál, hanem az általa sajátkezűleg készített eredetit közvetítik az olvasónak és szemlélőnek.

A fametszet technikáját iskolás alapossággal megtanulta, majd új stílust keresett. Felismerte, hogy a mai fametszet merőben különbözik a mult század végén készített fametszettől, mely lényegében reprodukciós eljárás volt és abból az időből maradt vissza, midőn a klisé még ismeretlen fogalom volt és képek szolgai utánzásában merült ki nagyjából.

Kísérletezni kezdett más vésési technikával, mint a tanulttal, kezdte a fát nemesak magától távolodón vésni, hanem forgatta kezében a ducot és nagy fáradsággal, teljesen saját kísérleteire támaszkodva, kifejlődött egyéni stílusa.

Dallos Hanna: Szűz Szent Imre herceg legendája. (1930.) — Die Legende des Hl. St. Emmerich. — Legend of St. Emericus.

Dallos Hanna: Ex libris. (1932.)

Első munkái kissé rusztikusak voltak, mihez hozzájárult nem egészen tökéletes vésési technikája, valamint a müncheni iskola hatása is. De ahogy technikája a munka folyamán mind tökéletesebbé vált, úgy finomodtak metszetei, alakultak ki mindjobban a részletek is.

Első önálló fametszetű munkája Reiner Maria Rilke «Hogyan szeretett és halt meg Rilke Kristóf Kornétás» című munkájához készített illusztrációsorozata, mely az Egyetemi Nyomdában készült és egyes lapjain nagy elmélyedést, komponálókészséget és fametszethatást mutat.

Második munkája «Szűz Szent Imre herceg legendája» a Szent Imre-év alkalmából készült és nagy sikert hozott: Budapest Székesfőváros Szent Imre emlékére kitűzött grafikai díjával tüntették ki. Ez a kitüntetés méltán érte ezt a munkát, mely érettségével meghazudtolja művésze fiatalságát. Technikában, kompozícióban bravuros lapjai élesen mutatják az áhítatos hangulatot és a kort, teljes primitívségében, nemes naivitásában.

Következő lapjai egy «Kereszt előtt» című, valamint «Önarckép» című, a «Magyar Iparművészet» első fametszetszámából jól ismertek (1930, 10. sz.) és ott méltatva is lettek.

Újabb munkái közül egy portraitfametszete, Kner Izidor gyomai könyvnyomtatómester jubileumára készült lapja különös figyelmet érdemel már csak azért is, mert Divéky Józsefen kívül valamennyi fametszőművészünk elhanyagolta ezt az ágát a fametszetnek, mely alapos technikai előkészültséget kíván. Dallos Hanna e téren is becsületeset alkotott és vésője alól nemcsak egy markáns arc, hanem egy művészi fametszet is kikerült.

Az egyetemi Szemészeti Klinika számára készült Ex librise zárt kompozíciójával, klasszikusan egyszerű betűelhelyezésével teljes érettségében mutatja művészetét, míg legújabb lapja, a «Nagyváros», a dúc belső részében eddigi fametszetstílusát, külső részeiben új stílustörekvéseit mutatja anélkül, hogy ezáltal a kompozíció szétesö vagy zavaros lenne.

Dallos Hanna eddig is sokat váltott be a hozzá fűzött várakozásokból, de a fametszet még sokkal nagyobb problémák megoldását is tartogatja számára.

Dallos Hanna: Portrait-fametszet (Kner Izidor) 1932. — Portraitholzschnitt (Izidor Kner). — Portrait wood cut.

Dallos Hanna: Nagyváros. (1932.) — Die Grosstadt. — The Metropolis.

Gáborjáni Szabó Kálmán: Illés szekerén. (1928.) — Illustration. — Illustration.

Gáborjáni Szabó Kálmán Debrecenben született 1897-ben. Budapesten végezte el a Képzőművészeti Főiskolát. Fametszettel 1923-ban kezdett foglalkozni, teljesen saját iniciatívájából. A Képzőművészeti Főiskolán akkortájt nem volt grafikai műhely, utasítást sem nyert ott senkitől a fametszet készítésére. Szűkös anyagi viszonyai, melyek olajfesték és vászon beszerzését lehetetlenné tették számára, vitték a grafikához, mikor is főként krétával és rajzzal dolgozott. Izgatta azonban a sokszorosítás lehetősége s miután a cinklemezbe való vésést az anyag költséges volta miatt föladta, áttért a fametszetre. Saját maga készítette falemezekbe vésett, hosszirányba, házilag összeeszkábált vésőkkel. Ezeket esernyődrótból és vívókarddarabból maga reszelte ki és igen alkalmasaknak és használhatóknak bizonyultak. Igy készültek első lapjai 1923- és 1924-ben. Ebből a korból származnak «Lámpagyujtogató» és «Lovasok» című lapjai.

Gáborjáni Szabó Kálmán: Krisztus és a hitetlenek. (1927.) — Christus und die Ungläubigen. — Christ and the unbelievers.

Gáborjáni Szabó Kálmán: „Assisi.“ (1929.)

Gáborjáni Szabó Kálmán: „Lanciano." (1930.)

Gáborjáni Szabó Kálmán: Leányfej. (1930.) — Mädchenkopf. — Portrait of a girl.

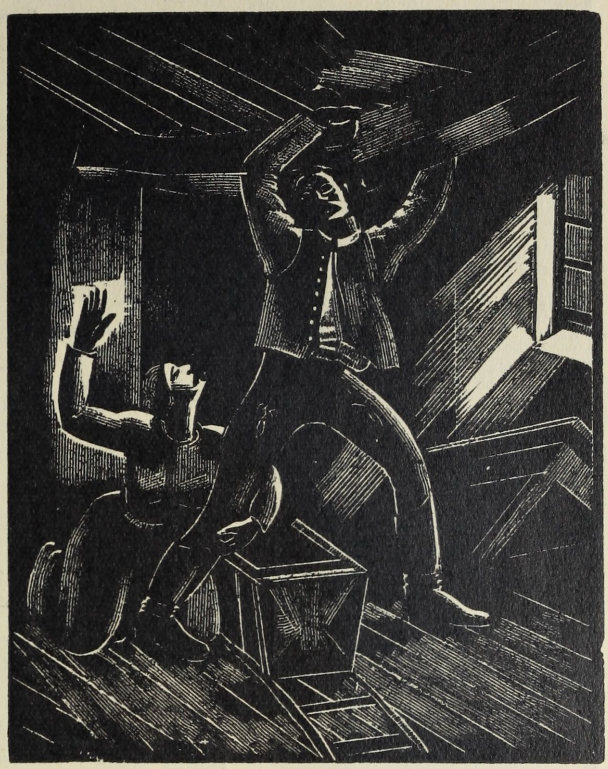
E lapok mind erősen sötét tömegűek, világos vonalakkal kontúrszerű képet adnak. Elképzelése az volt, hogy a fából csak keveset, a legfontosabbat veszi ki. Bár Divékyt, ki egészen más irányban dolgozott, ez időben megismeri és foglalkozik módszerével, nem kerül hatása alá és megmarad eredeti felfogásánál.

1924 telén Párizsba kerül és megismerkedik a japán metszetekkel. Ezek erős hatást gyakorolnak rá és nagyban igazolják elképzelését.

Visszatérése után Victor Hugo «Dzsinnek» című kötetét illusztrálja fametszetekkel, majd elkészíti első jelentős fametszetsorozatát: «Jézus életé»-t. Ebből a korból való «Lovak a pusztában» című igen sikerült és finom lapja is. (Lásd: Magyar Iparművészet 1930, 10. szám, 253. oldal. Kiesinyítve.)

1927-ben és 1928-ban rendez kétízben fametszeteiből kiállítást az Ernst-Múzeumban, melyet a kritika nagy elismeréssel fogad. Igen érdekes, hogy e kiállításokon a nagyközönség milyen tájékozatlanságot árult el a fametszet technikájáról és általában tussrajzoknak, többízben fehér tintával fekete papírra készült tollrajzoknak képzelték fametszeteit.

Gáborjáni Szabó Kálmán: Két regényillusztráció. (1932.) — Zwei Romanillustrationen. — Two pictures to a novel.

Ekkor ismerkedik meg Masereel munkáival, melyek igen érdekelték, de nem voltak hatással rá, mert fametszeteiben az ő nyugtalan és mozgalmas témáival ellentétben, mindenkor a nyugodt hatásra törekedett. Lengyel fametszők munkáit is ezidőtájt ismeri meg és ezeket érzi legközelebb magához.

1929-ben a wieni Kunstgemeinschaft hívja meg őszi tárlatára, hol 38 fametszetű lappal szerepel. Innen Berlinbe megy, a Scherlhaus meghívására és önálló kiállításon mutatja be 83 fametszetét, mely kiállításról az egész német sajtó nagy elismeréssel ír. Tíz művészi lap reprodukcióban hozza munkáit.

1930-ban végigbarangolja Közép-Olaszországot, színes akvarellekkel készít városokról vázlatokat és ezekből 30 fametszetet készít. A legtöbb városkép azonban túl a vázlatokon, helyszíni impressziók, emlékezetek után született. «Assisi», «Lanciano», «Minori» Gáborjáni Szabó legpoétikusabb, Itália imádatát leghívebben kifejező lapjai az illető városok hatásából alakultak ki. Ezek méretben is nagyobb lapok, képszerűbbek, mozgalmasabbak, több figurával, nagyobb térmegoldással, kompozícióban gazdagabbak. Nagyobb méreteik dacára, mégis mindig tömörek, kompozícióban önkényesek, de zártak.

1930/31. évre a római állami ösztöndíjat nyeri el és e római korszakból valók újabb, legérettebb munkái («A deszkákon», «Éjfél»).

Kísérletképpen színes fametszeteket is készített, mert a japán fametszetek nem hagyják nyugodni. De e kísérletek közben mindig arra a meggyőződésre jutott, hogy a fametszet igazi hatása mégis csak a fekete-fehér, bár állandóan kísérti a színes fametszet problémájának megoldása, melyet nem vetett el teljesen.

Lapjai közül 19 darabot vásárolt meg különböző időpontokban a Szépművészeti Múzeum, többeket más olasz gyüjtemények, genovai, monzai kiállításai alkalmával. Jelentős sikerként könyvelheti el felhívását a Goethe-év (1932) alkalmával, hol «100 művész hódol Goethe előtt»-kiállításon két lapja jelentős sikert aratott. E lapok érett művészetében mutatják a teljesen egyéni utakon járó művészt, ki kiforrott művészetével egyik legjelentősebb értéke a magyar fametszőművészetnek.

Gáborjáni Szabó Kálmán: Éjtél. (Róma, 1931.) — Mitternacht, — Midnight.

Gáborjáni Szabó Kálmán: A deszkákon. (Róma, 1931.) — Auf der Bühne. — On the stage.

Gáborjáni Szabó Kálmán: Illusztráció „Faust"-hoz. (1932.) — Illustration zu „Faust". — Illustration to „Faust".

Buday György: „Walpurgiséj 1932." — „Walpurgisnacht 1932." — Night of Walpurgis.

B u d a y György 1907-ben született Kolozsváron. Tanulmányait ugyanott végezte s ott volt 1924-ben első és eddig egyetlen gyüjteményes kiállítása is. E kiállítással az összes erdélyi lapok nagyobb cikkekben foglalkoztak. Ez időponttól kezdve a kolozsvári «Magyar Nép»-nek és «Ujság»-nak, valamint a «Vasárnapi Ujság»-nak lett művészeti munkatársa.

Erdély jelentékeny részét bejárja és 1925 óta, mióta Szegeden él, a nagy magyar Alföld jórészét is. Nagyobb tanulmányúton volt Bécsben és Tirolban, majd Londonban és Liverpoolban. Mindenütt, hol megfordult, a múzeumok szellemi kincseinek tanulmányozása mellett az úgynevezett alsóbb néposztályok élete és az új szellemi fiatalság érdekelte, mely érdeklődés nemcsak világnézetét, de művé-

Buday György: Kolozsvári emlék. — Andenken aus Kolozsvár. — In memory of Kolozsvár (1931.)

szetét is elhatározóan determinálta. Az erdélyi havasi pásztor, a székely ezermester-munkás, az alföldi kisparaszt és földmunkás, valamint a londoni külváros nyomortanyái, a slum-nek lakói — ha más-más hangon, más-más színekkel is — ugyanannak a meglátásnak és hitnek szolgáltak dokumentumul.

Eleinte festészettel foglalkozik, de már ekkor is nagy kedvteléssel sokat rajzol. Majd elhagyja a színeket, évekig csak fekete, kék és barna krétával, később tussal dolgozik. Ahogy alakul világfelfogása, mindinkább a reprodukálható művészet felé fordul, míg végre 1931-ben minden külső indítóok nélkül a fametszéshez fog. Apai ágon erdélyi székely családból származik és így valamely atavisztikus örökség: a fafaragás tér vissza nála — öntudatlanul — a fametszésben. Mintegy rátalál az anyagra: a fára.

Munkássága igen gazdag, mintegy pótlandó az éveket, melyeket nem fametszéssel töltött művészetének első idejében, hajszás gyorsasággal és türelmetlenséggel ad fel magának feladatokat és fiatalos frisseséggel gyorsan oldja meg ezeket.

Első fametszetű munkái könyvalakban Berczeli Anselm Károly «Ádám bukása» verseskönyvében jelennek meg. (Szeged, 1931), míg más illusztrációi, legnagyobbrészt tollrajzok, 1927 és 1931 között hat különböző kötetben részben Szegeden, részben Budapesten jelentek meg.

Teljesen önálló első munkája, mely egyben az első magyar fametszetű könyvregény: «Boldogasszony búcsúja» c. kötete (Szeged, 1931.) igen nagy feltünést kelt. A «Magyar Bibliophil Társaság» mint az 1931. évben megjelent három legszebb könyv egyikét tünteti ki és e kötet igen nagy gazdagodást jelent utóbbi időben igen szegény népi vonatkozású művészeti kiadványaink terén. (Lásd három lapját a Magyar Iparművészet 1932 5—6. számában, 93, 96, 102. old.). A kötet az alföldi magyar népi léleknek eddig még feltáratlan vonásait, csodálatos miszticizmusát eleveníti meg erős művészi érzékkel. A kötet, bár teljesen szöveg nélküli — a bevezető áhitatos mottóvers, régi, szegedi búcsús népénektől eltekintve — mintegy komor balladának hat, ahogy a zsolozsmázó búcsús sereg megindul az alsóvárosi Haviboldog-

Buday György: Illusztráció
Arany János „Vörös Rébék"-hez. (1932.) — Illustration zu einer ungarischen Ballade. — Illustration to a Hungarian ballad.

asszony búcsújára. A kötet lapjaiban megnyilatkozik Buday kissé expressziv fametszetstílusa, a tárgyba való teljes elmélyülés és a művész minden modorosságtól ment egyszerűsége, de teljes szellemi felkészültsége is.

Újabb munkái közül örvendetes fejlődést látunk Karácsony Benő «Az új élet kapujában» c. regényéhez készült fametszeteiben. (Erdélyi Szépmíves Céh kiadása, Kolozsvár, 1932.). E fametszetekben megmutatkozik, hogy Buday nemcsak a népi témákban van otthon, hanem lelki problémák, érdekes embertípusok karakterisztikus ábrázolásának is hozzáértő művésze. Bár itt-ott felbukkannak népművészeti reminiszcenciák ezekben az illusztrációkban, inkább dekorativ hatást céloznak, mintsem gondolatszegénységet vagy helykitöltési kényszermegoldást.

A leipzigi Goethe-kiállítás részére készült «Walpurgisnacht 1932» c. fametszetű lap gonosz szellemeinek erőteljes grafikai ábrázolásával nagyobb lapon is biztos komponálóképességet bizonyít, míg legújabb két Arany János-illusztrációja a fiatal művész erőteljes fejlődését, lehiggadását, régi eszközeiről részbeni — igen helyes — lemondását bizonyítják. Buday György eddigi munkásságával a magyar fametszet egyik legnagyobb ígérete.

Vadász Endre: A Rézi. (1930.) — Die „Reserl". — Peasent girl.

Vadász Endre: Napos magyar szoba. (1930.) — Sonniges Zimmer. — Sunny room.

Vadász Endre: Pihenő. — Rast. — Repose.

Vadász Endre: Holdfény. — Mondlicht. — Moonlight. (1930.)

Vadász Endre 1901-ben született Szegeden. A Képzőművészeti Főiskola festő- és grafikai szakát végezte el. Tanult Fényes Adolfnál, Rudnaynál festészetet, míg grafikusnak Zádor István és Olgyay keze alatt nevelkedett. E két név alapos és biztos technikai felkészültségét már eleve magában rejti.

Később az Akadémián dolgozik Glatz Oszkárnál, kinek jóakaratú támogatása mellett teljes művészi szabadságot élvez.

Fényes Adolf komolyságra és igényességre szoktatja. Ez időben készülnek első rézkarcai, ezek komorak, nagy ellentétűek, majd mindjobban kivilágosodnak, elmaradnak a tónusok és teljesen áttér a tiszta, éles kifejező vonalakra. E tisztulási folyamat közel kilenc évig tart, miközben, talán 3—4 évvel ezelőtt, elkezd fametszettel is foglalkozni. Közel tizenöt ducot vés ez időszakban, érdekli a technika kifejező ereje és feltűnő, hogy rézkarcai japános finomságai mellett fametszetei erőteljesek, kezdetben csak nagy foltokban kidolgozottak, míg csak legutolsó lapjai («Holdfény») közelednek finomságban és karakterben rézkarcaihoz.

Sajnos, újabb festészeti kísérletei, a tempera, elvonják a fametszéstől, mellyel — bár igen érdekli e technika — kevesebbet foglalkozik, hacsak átmenetileg is. A temperában találja meg azt az anyagot, mely megengedi a finom rajzot és elkínzás nélküli befejezettséget.

Grafikai munkáit kiállította Szegeden, Debrecenben, Budapesten ismételten az Ernst-Múzeumban és a Nemzeti Szalonban, míg külföldön a Magyar Rézkarcolóművészek Egyesületével Monzában, Barcelonában — hol bronzérmet is nyer — Newyorkban, Chikágóban és több amerikai városban, hol a múzeumok is vásárolnak tőle. Lapjait a Szépművészeti Múzeum és a Főváros is vásárolta. A br. Wolfner népéleti díjat, a Zichy Mihály grafikai díját és a Szinnyei-Társaság grafikai díját nyeri el.

A vonal kiforrott mestere Vadász, ki nem hív más segítőeszközt, e néhány vonallal fejez ki mesterien teljes egyszerűségében mindent rézkarcain és ez az egyszerűség nyilatkozik meg fametszeteiben is. Míg első lapjaiban a népi motívumok dominálnak («A Rézi», «Napos magyar szoba») addig legújabb lapján úgy témában, mint megoldásban közeledik rézkarcainak szubsztilis finomságaihoz. A magyar fametszőművészet nagynagy nyeresége lenne, ha a tű e kiváló mestere néha-néha kezébe venné a vésőt is és mély művészi megérzésű és megértésű témáit egyéni modorában közölné velünk.

Reiter László 1894-ben született Budapesten. Középiskolai és főiskolai tanulmányait is itt végezte, míg művészi tanulmányait Párizsban, Berlinben és Olaszországban folytatta.

Az Amicus kiadóvállalat egyik alapítója és művészeti vezetője s a kiadóvállalat számtalan kitűnő kiadványának ízléses és művészi kiállítása az ő érdeme.

Könyvillusztrálással 1925 óta foglalkozik. Illusztrációit rajzolja és ezután fába véseti. E fametszetű rajzok nagy kultúráról, művészi ismeretről, kifinomult ízlésről tanuskodnak és technikai megoldásukban teljesen eredetiek. Főként negatív fametszetek ezek, finom, vékony vonalmegoldással, erősen hajlanak az angol ízlés felé és Angliában és Amerikában nagy sikert aratnak.

Legkimagaslóbb munkája a közel 250 illusztrációval ellátott «Magyarok a kultúráért» című mű, mely a Reviziós Liga kiadásában jelent meg. Körülbelől 100 kötetet illusztrált vagy látott el címlappal.

Munkáit több külföldi múzeum vásárolta meg, 1930-ban a British Museum grafikai gyüjteménye, hol egy évig közszemlére voltak kitéve. A mainzi Gutenberg Múzeum, a moszkvai állami múzeum, a newyorki Public Library szerezték meg munkáit, s fametszetei ismételten jelentek meg a «Magyar Iparművészet»-ben is.

*

A magyar fametszet új mestereinek ez a bemutatása nem törekszik teljességre. A rendelkezésre álló hely determinálta, hogy inkább néhány művész munkáit mutassam be nagyobb számban, olymódon, hogy e művészek karaktere, fejlődése és sokoldalúsága megismerhető legyen. Több művész bemutatása ilymódon nem volt lehetséges, mert az itt bemutatott művészek oeuvrejéből így is csak ízelítőt állt módomban adni. A magyar fametszet oly gazdag, annyi kiváló művész hódol e technikának, hogy időről időre új és új művészek kollektív bemutatása természetszerűleg következik. Ez az ismertetés leginkább arra törekszik, hogy a magyar fametszet különböző stílustörekvéseit vonultassa fel, állítsa demonstratíve egymással szembe és e különbözőségekből alakuljon ki egy kép, mely a magyar fametszőművészet gazdagságát bizonyítani hivatott. Utalni kívánok e helyen a Magyar Iparművészet első fametszet számára (1930, 10. szám), mely e számmal együtt teljesebb képet ad az elmult 30 év magyar fametszőművészetéről.

ROSNER KÁROLY

Reiter László: Fent: Tánc, lent: Két kompozíció. (1932.) — Oben: Tanz, unten: Zwei Kompositionen. — Above: Dance, below: Two compositions.

DIE NEUEN MEISTER DES UNGARISCHEN HOLZSCHNITTS. Die neue Glanzperiode des ungarischen Holzschnitts riss eine ganze Reihe solcher prominenter Künstler mit sich, die zwar ihre Tätigkeit nicht ausschliesslich dem Holzschnitt widmen, jedoch der Schwerpunkt ihrer Tätigkeit auf dieses Arbeitsterrain fällt.

Die Meister ungarischer Holzschnittkunst charakterisiert das grosse technische Können. Die führenden Holzschnittkünstler: Paul C. Molnár, Koloman Gáborjáni-Szabó und Hanna Dallos sind suveräne Meister des Materials, kennen sämtliche Möglichkeiten des Stichels. Sie kennen keine technische Unmöglichkeit im Holzschnitt und diese technische Sicherheit ermöglicht die hemmungslose künstlerische Arbeit.

Der hervorragendste Vertreter des neuen ungarischen Holzschnitts und auch des ungarischen Holzschnitts im allgemeinen ist Paul C. Molnár. Im Jahre 1894 geboren, absolvierte er seine Studien in Budapest, dann ist er in der Schweiz als Lehrer tätig. Von hier ging er nach Paris, wo er die alten Meister im Louvre kopiert, mit Vorliebe Baldovinetti, Tizian und Ruysdäel. In seiner ganzen künstlerischen Entwicklung Autodidakt, lernt er hier auch ungebunden. Nach seiner Rückkehr im Jahre 1927 nach Ungarn nimmt er an verschiedenen Ausstellungen teil, und erwirbt auch das Museum der Schönen Künste mehrere seiner Arbeiten. Im Jahre 1928 geht er mit einem Staatsstipendium auf drei Jahre nach Rom, und ist dieser Aufenthalt sehr bedeutend in seiner Entwicklung. Verschiedene italienische und amerikanische Museen erwerben seine Bilder. Seine ersten Holzschnitte macht er noch nicht eigenhändig, doch erlernt er in Rom die Holzschnittkunst und sind seine ersten Blätter mit eigener Hand geschnitten auch schon ganz charakteristisch. Seine biblischen Bilder zum Neuen Testament sind so zeichnerisch wie holzschnittechnisch vollkommene Kunstwerke, in abgeklärter Einfachheit und starker Komposition. Molnár ist auch im Ausland der bekannteste und anerkannteste Holzschnittkünstler Ungarns und gilt er in Amerika und Italien als einer der führenden Holzschnittkünstler der Welt.

Koloman Gáborjáni-Szabó ist in Debrecen im Jahre 1897 geboren. In Budapest besuchte er die Hochschule und begann im Jahre 1923 sich mit dem Holzschnitt zu befassen. Seine ersten Blätter sind im allgemeinen dunkel gehalten, seine Bestrebung war je weniger aus der Holzplatte auszuschneiden und machen seine lichten Linien eine Konturwirkung. Andere Holzschnittkünstler, die viel mehr vom Holz ausgeschnitten haben, welche Art in dieser Zeit stark dominierte, haben ihn nicht beeinflusst. Im Jahre 1924 lernt er in Paris die japanischen Holzschnitte kennen und machen diese starken Eindruck auf ihn. Er hatte wiederholt Ausstellungen in Budapest und auch mit grossem Erfolg in Berlin im Scherlhaus, sowie in Wien in der Kunstgemeinschaft. Die Jahre 1930/31 verbrach er in Rom, mit Staatsstipendium. Seine Blätter aus dieser Zeit spiegeln seine Italienliebe. Seine neuen Blätter zeigen seine reife Holzschnittkunst, die auch auf der Goethe-Ausstellung in Leipzig im Jahre 1932 voll gewürdigt wurde.

Hanna Dallos ist in Budapest im Jahre 1907 geboren. In Budapest und München absolvierte sie ihre Studien. Ihre ersten Holzschnitte waren Illustrationen zu Rilkes: »Kornet« im Jahre 1928. Im Jahre 1930 erhielt sie den Preis der Hauptstadt Budapest für ihre Illustrationsserie zu »St. Emmerichs Leben«. Diese technisch und graphisch hochwertigen Blätter charakterisieren auch das Zeitalter der ungarischen Vorzeit mit den robusten Figuren und feiner Durchseeltheit der Hauptfigur. In ihren neueren Blättern weist sie weitere Entwicklung in der Holzschnittkunst auf und wird sie als das grösste Versprechen ungarischer Holzschnittkunst betrachtet.

Georg Budays Holzschnittarbeiten charakterisiert das öfters wiederkehrende Volkskunstelement und ist sein Bildroman »Kirchtag der Hl. Jungfrau« eine besonders schöne Leistung.

Andreas Vadász einer der hervorragendsten ungarischen Radierer ist ein Gast im Holzschnitt, doch merkt man in seinen Blättern die Hand des sicheren und feinfühlenden Künstlers.

Ladislaus Reiter, ein prominenter Buchkünstler hatte seinen grössten Erfolg mit seinem Hauptwerk »Ungarn für die Kultur« und werden seine sehr feinen und ganz originellen Holzschnitte besonders in Amerika und England hoch geschätzt.

*

NEW MASTERS OF HUNGARIAN WOODCUT. In the new, rising, period of Hungarian woodcut we find many an artist who is not only an engraver in wood, but the greater part of production of whom is woodcut.

The Hungarian artists of woodcut have a perfect technical knowledge of their art. The leading artists, as Paul C. Molnár, Colman Gáborjáni-Szabó and Hanna Dallos know all possibilities of woodcut, there is no technical difficulty for them, and that enables them to express exactly their artistic ideas.

The most important representative of Hungarian woodcut is Paul C. Molnár. He was born in the year of 1894. He studied in Budapest, and afterwards he was teacher in Switzerland. In Paris he copied the works of old masters of the Louvre, especially the works of Baldovinetti, Tizian and Ruysdael. His artistic development was that of an autodidact. After his return to Hungary, in 1927, he exposed his works in different exhibition and several of his pictures were bought by the Museum of Fine-Arts in Budapest. In the year of 1928 he got a scholarship in Rome, where he stayed three years. This stay had a great influence on his artistic development. Different American and Italian Museums have bought his works.

His first woodcuts are not made by himself, but in Rome he learns this technics and his first engravings have already a strong character. His illustrations for the New Testament are masterpieces. They are simple, and have a powerful composition; they are on the highest artistic level.

Molnár is known abroad as the most famous Hungarian engraver-in-wood and in America and Italy he is considered as one of the leaders of wood-engraving.

Colman Gáborjáni-Szabó was born in Debrecen in the year of 1897. He studied in Budapest and he began to occupy himself with woodcut at about 1923. His first engravings are characterised by their dark tone. He has cut as little as possible out of the wood-plate, and the other artists, who have engraved much more out of the plate, — fashion of that time, — could not influence him.

In the year of 1924 he goes to Paris, where he studies the woodcuts of Japanese masters, who made a deep impression on him. He had several exhibitions in Budapest, also in Berlin and Vienna, where he had a great success. In 1930/31 he got a scholarship in Rome and his works of this period are influenced by Italian style. The recent works show, that the artist has arrived at his maturity and that has been fully acknowledged at the Goethe-Exposition of 1932 in Leipzig.

Hanna Dallos, born in Budapest, in the year of 1907, studied in Budapest and Munich. Her first woodcuts were the illustrations to Rilke's book entitled: Kornet, edited in the year of 1928. Two years later she obtained the prize of the City of Budapest for her illustrations to »St. Emeric's life«. These woodcuts are technically and graphically of the greatest value and they show us the early Hungarian history by strong figures and a subtile drawing of the principal person St. Emeric.

Her new works show a new development and she is expected to become one of the greatest masters of woodcut in Hungary.

Georges Buday. His woodcuts are influenced by national elements and his novel in pictures entitled »Consecration of the Church of the Holy Virgin« is an especially beautiful work.

Andrew Vadász. He is a master of etching. He has only a few woodcuts, but these engravings are exquisite works of art.

Ladislas Reiter's speciality are illustrations for books. His greatest success was the book entitled »Hungary for the culture«. His delicate and most original woodcuts are especially esteemed in England and in America.

• KRÓNIKA •

ÚJ TANÁROK AZ IPARMŰVÉSZETI ISKOLÁN. A m. kir. vallás- és közokt. minisztérium 1932. évi november hó 2-án 10.660/III. szám alatt kelt rendeletével Kaesz Gyula tiszteletdíjas tanárt, Pál Lajos és Ramold Lajos tiszteletdíjas tanársegédeket az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskolába rendes tanárokká nevezte ki a IX. fizetési osztályba, a törvényszerű illetményekkel. A nevezettek mindhárman az Iparművészeti Iskola neveltjei s Kaesz Gyula 1919 óta a lakásberendező szakosztály vezetőtanáraként működik elismert jeles eredménnyel; Pál Lajos 10 év óta az ötvösszakosztályban Csajka István szaktanár mellett, Ramold Lajos pedig 12 év óta a díszítőfestő szakosztályban Sándor Béla tanár mellett, majd a természet utáni rajz, ékítményes tervezés és geometriai tárgyak oktatásában végez érdemes munkásságot.

AZ ALKALMI AJÁNDÉK. Karácsony, újév, farsang táján még a gazdasági válságban legmogorvábbra vált kedély is megenyhül. Ha másért nem, csak a régi emlékek kedvéért is belenyúlunk olykor az ösztövér pénztáreába. Örömet akarunk szerezni, ha már a magunk élete olyan sanyarú. Ilyenkor remélheti tehát az iparművészeti műhely és bolt is, hogy valamennyire megélénkül s a modern háztartás szükségletei kapcsán az ő kvalitásos árui iránt is érdeklődés fog megnyilatkozni. Ám iparművészeinknek nemcsak az ajándéktárgy — a kerámia, a bőrmunka, a faragott vagy trébelt holmi — szépségére kell gondolniok. Fontos, hogy az megfelelő csomagolással is magára vonja az alkalmi ajándékozó figyelmét. Egy finom doboz, ízléses tok, színes papírral bevont skatulya néha jobb «tekintetfogó», mint maga a tárgy, melynek szántuk. Meg kell tanulni, hogy a törékeny és kecses ajándéktárgy csak akkor teljes, hogyha ízléses kartonba foglalva kerül a megajándékozotthoz. De éppúgy, mint az évvégi ünnepi ajándéknak, a farsangnak is megvannak az ő ajándékszezonjai. Ilyenkor több az eljegyzés, az esküvő, a házi mulatság, melyek szintén apró figyelmességeket kívánnak a gáláns résztvevőktől. Mennyire megkönnyítjük a vásárló dolgát, hogyha a nászajándéknak szánt árut mindjárt «menyasszonyoknak» alkalmas csomagolásban szervírozzuk. Egy kis színes jelvény, pár esküvői szimbolum a dobozon az árukínálásnak hatásos tényezője lehet. A reklámgrafika siessen ebben az egyébfajta iparművészetek támogatására.

PÁRIZSI KIÁLLITÁSOK. Oly időkben, mikor az ízlés — és a zsebek — befogadóképessége nagyon is vitás, a komoly képek, szobrok s műtárgyak helyett — különösségekkel igyekszenek a művásárlók inyét csiklandozni. Párizsban is a legfurcsább ötletek merülnek fel a kisgalériák tulajdonosai körében, hogy a vásárlókat magukhoz vonzzák. A Sambon-képkereskedés mostanában «állatokat» mutat be, amint évezredek óta a képző- és iparművészetben szerepelnek. A mezopotámiai guruló elefánt-játéktól a kubista festmények állatáig mindenféle felfogás szerepel itt. Még különösebb zamatja van a híres Bernheim Jeune új képkiállításának. Ezt joggal lehetne úgy nevezni, hogy «képtár a mellényzsebben». A falakon egy kép sincs, mely egy normális levélborítékban el ne férne. Az áruk is meglehetősen alacsony, 100—300 pengő közt váltakozik. Igy hiába panaszkodik a mecénás, hogy az ő falai már tele vannak képekkel, egyet-kettőt még mindig hazavihet a gyufazsebben.

MOLYMENTES SZÖVETEK. Tizenegy évvel ezelőtt a legnagyobb német vegyészeti gyár új szabadalmat jelentett be. Ez arra az anyagra vonatkozott, — Eulan a neve — mellyel impregnálva minden szövött anyagot molymentessé lehetett tenni. Az azóta elmult idő csak megerősítette az akkori tapasztalatokat. Nemrég újra elővettek akkoriban eltett posztó- és gyapjúanyagokat s kiderült, hogy azok 11 éven át érintetlenek maradtak. Igy most már a bútorbevonásoknál számolni lehet nemcsak fény- és vízálló, de molykároknak ellenálló szövetekkel is.

MODERN JAPÁN SZINES FAMETSZETEK. Mintegy négy-öt évtizede, hogy egészen véletlenül megismerkedett Európa a japán művészeti kincsek egyik legbecsesebbjével: a színes fametszettel. A Párizsban akkor megindult gyüjtőmozgalom a modern grafikának s főleg a plakát stílusának akkor egészen új irányokat adott. Sajnos, magában az exportáló országban sokkal rosszabb következményekkel járt az egykori divat, mert valóságos nagyiparrá fejlődött a fametszetek gyártása. A háború után megváltozott a helyzet. A modern japán festők közt általában észrevehető bizonyos törekvés arra, hogy a tradicionális szellemet új formák közt, tehát nem a régiek szolgai utánzásával ébresszék új életre. Ez megmutatkozik a fametszeten is. Európai iskolák színtörekvésein felnevelkedett művészek a régi japán szokások, erkölcsök finoman odalehelt kontúrjai közt fejezik ki a keletázsiai érzületet. S mivel művészek metszik fába e formákat, minden lap egyéniséget árul el.

AZ ÖNTÖTTVAS DISZITÉSE. Két fiatal olasz építész, Franco Albini és Giancarlo Palanti igen érdekes kísérleteket tett arra, hogy a lakásban alkalmazott öntöttvastárgyak felületét modern ornamentumokkal díszítsék. Kandallókat, kerti urnákat, vázákat készítettek, melyeknek nyugodt, tektonikus formáin elszórtan féldomború virágok, állatok, álarcok, lovasok jelennek meg. Valamikor az öntöttvasnak már megvolt az ő különleges díszítőnyelve, de idővel a kovácsolt vas befolyása elnyomta az előbbit. A két olasz most egy kis halk archaizmussal újra életre kelti ezt a technikát és a legolcsóbb fémet ezzel valóban nemes anyaggá változtatja.

KEMAL PASA PALOTÁJA. Ankara, az új török főváros, tudvalevőleg egy német városrendezőnek, Jansen Hermannak a tervei szerint épül fel. A török nemzeti hagyományokhoz való szigorú ragaszkodás jellemzi Kemal pasa politikáját, de azért a nyugati hatások elől semmiben sem zárkózik el, legkevésbbé az új középületek architektúrájában. A török köztársaság elnökének palotája nemrég

készült el s ez a modern, nemes anyagokból épített, nagyon finom ház egyaránt alkalmas mai ünnepélyességre és otthonias pihenésre. Ninesen benne semmi pátosz, semmi pompára való törekvés, de a környező hegyekre való kilátása miatt, a körülötte elterülő mértani nyugalmú kertektől körülvéve s maga is egy magaslatra építve, a palota fejedelmi hatású. Legfőbb helye egy márványudvar, mely lent egy télikerthez, fent pedig egy képtárhoz csatlakozik. Minden szobájában egyszerű, de finom anyagok s modern szövetek ízléses mintái jutnak érvényre. A palota tervezője Clemens Holzmeister, a bécsi képzőművészeti iskola tanára, míg a belsőépítészetet két bécsi iparművész tervezésére bízták. Kemal pasa nagy súlyt vetett rá, hogy minden bútor és lakásberendezési tárgy Bécsből kerüljön az új palotába.

A SASFIÓK EMLÉKEI. Párizsban most ünneplik a reichstadti herceg halálának százéves évfordulóját. Kegyeletes kézzel szedték össze a legapróbb emléktárgyakat is, hogy az Orangerie kis palotájában kiállítsák. Napoleon fiához a meghatódottság ezernyi szálával fűződik az érdeklődés. A falakon képek, az állványokon tárgyak. Itt a bölcsője, ott játéktárgyai, írótolla, kis hadihajó modellje, egy üvegtárlóban lúdtolla, mellyel írni tanult és egypár levél; egyikben az apa szárazon tudatja Ferenc császárral, hogy fia született, de a sorokból az öröm elfojtott hangjai érezhetők. Igen sok iparművészeti tárgy került ki Malmaisonból, de a schönbrunni kastély termeiből is szép számmal szállítottak a kiállításra Párizsba. S velük együtt a szerencsétlen, hazátlan és anyátlan kis herceg melankólikus árnyéka is a nagy allék közül...

HIREK MINDENFELŐL. München ben iskolaépületek terveit és felvételeit mutatta be az ottani építész-szövetség. Az épületek túlnyomó része konstruktív stílusban van tartva, amellyel a bajor főváros közönsége csak nehezen tud megbarátkozni. Hannoverben karikatúra-kiállítás volt a Simplicissimus rajzolóinak műveiből. Gulbransson, Heine, Thöny, Arnold a lap főerősségei. A legjobb német vicclapnak 36 éves életfolyása a legsikerültebb rajzain volt itt szemlélhető. Leipzigban az ez év őszén tartott vásár bútoreredményeivel általánosságban meg vannak elégedve a résztvevők. A bútoripar helyzete, bár Németországban sem valami jó, de a tavalyi mélypontot már elhagyta és a javulás útján van. Athénban az olasz követség új palotát építtetett s annak freskói megfestését egy németországi művészre bízta, Georg A. Mathéy-re. Ez a nemzetköziség nem volna teljes, ha hozzá nem fűznők, hogy a szóbanforgó német művész — erdélyi származású. Berlinben érdekes háziipari kiállítás volt egy műkereskedésben. Tizenhat vidéki városból való mesterember egy-egy kis műhelyben mutatta be, miként készül még ma is népművészet az ország legelhagyatottabb vidékein.

FURCSASÁGOK. Az általános zűrzavarból, különös és extravagáns korunkban az építő-, díszítő- és iparművészet sem vonhatja ki magát. Talán a megrendelők ízlése diktálja, vagy a «művész» feltűnési vágya? — nehéz volna megmondani. Annyi tény, hogy az újságokat böngészve, igen könnyen össze lehet kötni egy csokorra való — vadvirágot. Ime néhány: az utolsó hetekből.

Egy német hímzőnő pamutból egy csinos emeletes kis villa modelljét «horgolta» ki, ablakokkal, erkélyekkel, kéményekkel. Most kávémelegítőnek használják.

Egy berlini farmer rájött, hogy melyik a legolcsóbb nyaralóház. Megvett egy óeska emeletes autobuszt, eléje ácsolt egy verandát s most egy vídám család szokott benne nyaralni.

Los Angeles közelében az országúton áll egy benzinárusító házacska, mely fémből épült s pontosan olyan, mint egy órlási kávésfazék. Füle, kiöntője, fedele van. És egy ablaka.

Sándor, a közkedvelt párizsi hajművész, tartós ondoláló és kozmetikus, boltja kirakatában «miniatüröket» is bemutat finom keretekben. Ezek a miniatürök hajtincsekből készültek és sírköveket, szomorúfűzfákat s egyéb empirestílű érzelmi kitöréseket ábrázolnak. Üveggel lévén fedve, ott is használhatók faldísznek, ahol ebédelni szoktak.

Egy francia aukción eladásra került egy különös asztal. A XV. Lajos stílusában készült asztal két részből áll. A felsőrészén egy gramofon tok van lemezekkel. Az alsórészén egy 1900 körüli csatahajó kicsiny másolata. Ha a felsőrészen valamelyik lemezt lejátszották, az alsórészen a hajó elkezdett mozogni s ablakai kivilágosodtak. Egy öreg ember hét évig dolgozott rajta. Mit gondolnak, mennyiért kelt el az árverésen? Négyszázötven pengőt kapott érte nagy keservesen.

• SZAKIRODALOM •

MODERN SIREMLÉKEK. (Összegyüjtötte Rosner Ármin. Kiadja a Kő és Műkő Budapesten.) A kőfaragómesterek hivatalos lapjának szerkesztője a magyar sírkőszobrászatnak külföldi érvényesülése felé egyengeti az utat ezzel a könyvével. Nemcsak a mesterek, de a legjobb magyar síremléktervezők is mind itt szerepelnek munkáikkal. Építészek, szobrászok, iparművészek. Vagy kétszázötven síremlék, amelynek egy új temetőkultúra kőbefaragott dokumentációját kell szolgálnia. E temetőesztétikának persze csak egyik részlete a síremlék. Tudjuk, hogy a parkszerű, sőt már-már erdővé fejlesztett és tektonikusan elgondolt városi temető egyik legfontosabb problémájává vált a modern városépítészetnek. De benne méltó módon kell szerepelnie a kőfaragónak is. Lehetőleg a régi jó műhelyszellem ébrentartásával. Minél több jó, egyméretű s azonos szellemű kővel. Nekik kell az individuális erőfeszítések helyett a halál nagy nyugalmát, a sírkert örök ritmusát odavetíteni az élők elé. Rosner könyve ettől a törekvéstől áthatva készült. Mivel pedig bevezető tanulmánya három idegen nyelven is megismétli a külföld számára a temetőesztétika alapelveit, azt hisszük, módot fog adni a szépen illusztrált, vonzó külsejű könyv arra, hogy sírkőművészetünk híre messze országokba is eljusson.

• PÁLYÁZATOK •

A SZENT GELLÉRT GYÓGYFÜRDŐ ÉS SZÁLLÓ által a fővárosi gyógyfürdők részére kiírt plakátpályázat eredményéről az alábbiakban van módunkban beszámolni: A pályázati határidő november 26-án járt le, mely időpontig összesen 107 pályamű érkezett be. A bírálóbizottság november hó 28-án ült össze. Tagjai voltak: dr. Ugron Gábor v. b. t. t. a Képzőművészeti Tanács részéről, dr. Antalffy Géza főjegyző a közművelődési osztály részéről, Balogh Sándor, a Reklámélet szerkesztője, Bánlaky Géza, a Szent Gellért-szálló központi igazgatója, Csánky Dénes mint a Főváros felkért művészeti szakértője, Domonkos Gyula a városgazdasági bizottság részéről, Girardi Tibor a Szt. Gellért-gyógyfürdő üzemigazgatósága részéről, Kovácsházy Vilmos tanácsnok a városgazdasági ügyosztály részéről, Rosner Károly, a Magyar Grafika szerkesztője, Szablya Frischauf Ferenc az O. M. Iparművészeti Társulat részéről. A bírálóbizottság megállapította, hogy a beérkezett pályaművek mértéke minden tekintetben megüti azt a nívót, melyet a magyar grafika kivívott magának és így a pályázat igen eredményesnek mondható. A bírálóbizottság döntése a következő: Az 500 pengős I. díjat Koneesni György «Hygea» jeligéjű pályaterve, a 300 pengős II. díjat Végh Gusztáv «Tub» jeligéjű pályaterve nyerte. Megvásárolta ezenkívül még a bizottság Fejes Gyula és Nemes László együttes, valamint Pólya Tibor és Mihály Iván pályaműveit. A pályadíjnyertes műveket legközelebbi számunkban fogjuk közölni.

• TÁRSULATUNK • • KÖZLEMÉNYEI •

A TÁRSULATUNK KEBELÉBEN folytatott munka érdekesebb mozzanatairól az alábbiakban számolunk be.

1932 október 21-én az igazgatóság és gazdasági bizottság tartott együttes ülést Szablya Frischauf Ferenc elnöklésével, melyen jelen voltak Bodon Károly, Lakatos Artúr, dr. Pacher Béla, Schober József, Seenger Béla, Szablya János, Végh Gyula igazgatósági és gazdasági bizottsági tagok és Hoffer Imre ügyvezető.

A folyó ügyek elintézése után Hoffer Imre ügyvezető a Társulat legközelebbi kiállítási programmját ismerteti. Dr. Pacher Béla szerint a Társulat kiállítási programmját erősen befolyásolhatja az, hogy miként alakul majd az iparművészeti tárlat ügye, mert ennek megrendezésétől tenné függővé a társulati kiállítások rendezésének sorrendjét. Bodon Károly megemlíti, hogy a Társulatnak az iparművészeti bolttal kötött megállapodása szintén nagyobb mennyiségű iparművészeti anyagot igényel éppen karácsonyra. Az elnök hozzászólása után kimondja a határozatot, mely szerint a Társulat külön karácsonyi kiállítást nem rendez, hanem azt — amennyiben lehetséges lesz — a lakásművészeti kiállítással együttesen rendezi és az Andrássy-úti állandó kiállítási helyiségben karácsonyi vásárt rendez. Végh Gyula bejelenti, hogy a képzőművészeti tanács legutóbbi ülésén határozatba ment, hogy az 1933 évi milánói kiállításon Magyarország is résztvesz. A költségekhez az állam is hozzájárul. Örömmel látnák, ha a Társulat lelkes munkával támogatná a kultuszminisztériumot. Elnök megköszöni a bejelentést és a Társulat legmesszebbmenő készségét helyezi kilátásba. Bodon Károly az elnök felkérésére az iparművészeti tárlat ügyét ismerteti. A tárlat célja az iparművészek egyesítése és évenként egyszer egy reprezentatív kiállítás rendezése karácsony előtt. Az eszmét a MIOE vetette fel és ifj. Richter Aladár, Társulatunk választmányi tagja dolgozta ki a szervezeti szabályokat. A tervezet szerint a tárlat állandó törzstagjai a következők volnának: az iparművészeti egyesületek részéről az Országos Magyar Iparművészeti Társulat, a Magyar Iparművészek Testülete, a Magyar Iparművészek Országos Egyesülete és a Magyar Műhelyszövetség. Az iskolák részéről az Országos Magyar Kir. Iparművészeti Iskola és a Székesfővárosi Iparrajziskola tanári karai. A Társulat számára ezek a közületek együttesen gyüjtenék össze a szükséges összegeket. A tervezet szerint minden évben más közület rendezi a tárlatot. Kéri az igazgatóság és közgazdasági bizottság döntését a Társulat részvételére vonatkozólag. Végh Gyula örömmel üdvözli a jó gondolatot és azt helyesnek tartja, de csak abban az esetben van a részvétel mellett, ha a rendezés felelősségét a résztvevő egyesületek egyetemesen viselik. Elnök bejelenti, hogy ő is ezt az álláspontot védte az alakuló gyűlésen, azonban a többség ellene volt. Megjegyzi, hogy a tanári testületek maguk kiállítást nem rendeznek. Schober József és dr. Pacher Béla szintén a közös rendezés mellett foglalnak állást. Az elnök végül kimondja a határozatot, mely szerint az igazgatóság és a gazdasági bizottság a választmánynak javasolni fogja, hogy az iparművészeti tárlat létesítésében a Társulat résztvegyen, azonban a rendezésnek együttesen kell megtörténnie a többi testülettel.

• KIÁLLÍTÁSOK •

AZ ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT KIÁLLITÁSA DEBRECENBEN. A magyar kulturális testületek egyik legfontosabb feladata, hogy a magyar szellemi törekvések számára minél közvetlenebb kapcsolatot teremtsenek nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is. Örömmel kell megállapítani, hogy vidéki városainkban a világháború katonai befejezése óta kulturális téren olyan előretörés állapítható meg, amely a jövőt illetőleg a legszebb reményekkel kecsegtet. Ha a rendkívül rossz gazdasági viszonyok következtében ezen a téren jelenleg némi stagnáció mutatkozik is, az egyszer megindult folyamatot feltartóztatni többé nem lehet. Több magyar vidéki város mayorja biztos kézzel vezeti városát a nagy magyar reneszansz jobb jövője felé. Ebből a szempontból igen érdekes példa Debrecen. Lendületes fejlődése min-

den jó hazafi szívét a legnagyobb örömmel kell hogy eltöltse.

A mi szempontunkból a sok nagyszabású és érdekes alkotás közül az első helyen a Déri-múzeumot kell említeni, amely Györgyi Dénes építőművésznek, Társulatunk választmányi tagjának tervei szerint készült. E pompás építészeti alkotás mindenkor monumentális emlék lesz Déri Frigyes, a kiváló magyar műbarát számára, aki gyönyörű gyüjteményével és hagyatékával fejedelmi ajándékot adott Debrecen városának.

Ebben a stílusos múzeumi palotában tartotta meg Társulatunk 1932 november 6-án felolvasó ülését és ugyanitt tartotta meg első debreceni kiállítását. Az ünnepi alkalommal Seenger Béla alelnök vezetésével a Társulat tagjai és azok vendégei mintegy huszan utaztak Debrecenbe.

A múzeum előadási termében dr. Csűrös Ferenc kultúrtanácsnok üdvözölte a budapesti vendégeket és a nagy számban megjelent előkelő debreceni közönséget. Beszédében rámutatott arra, hogy a város vezetősége milyen nagy súlyt helyez a kulturális fejlődésre és ennek keretében különösen az építészeti és iparművészeti törekvések érvényesítésére. A Társulat vezetőségének hálás köszönetet mond a felolvasó ülés és kiállítás rendezéséért és annak a reményének ad kifejezést, hogy a város közönsége mindenkor megértéssel fogja támogatni a Társulat nemes intencióit.

Utána Wälder Gyula építőművész, műegyetemi tanár, Társulatunk propagandabizottságának elnöke tartotta előadását, amelyben kegyeletes szavakkal emlékezett meg Debrecen nagy pártfogójáról, gróf Klebelsberg Kunóról. Wälder tanár a haladás szellemét megértő, de magában a nemzetben gyökerező építő- és iparművészet kialakítása mellett foglalt állást. Az érdekesen felépített, tartalmas előadást, melyet legközelebbi számunkban teljes terjedelmében közlünk, lelkes tapssal jutalmazta a nagyszámú közönség. A Társulat nevében Seenger Béla alelnök mondott köszönetet az illusztris előadónak, továbbá dr. Csűrös Ferenc kultúrtanácsnoknak és Debrecen város közönségének.

Az előadás után a kiállítás megnyitása következett. A kiállítás látogatóit kellemesen lepte meg az a magas művészi nívó és gazdagság, amellyel a kiállítók igyekeztek a Társulat propagandisztikus célját előmozdítani. A Társulat vezetősége őszinte köszönettel adózik minden egyes kiállítónak azért a lelkes munkáért, amelyet a debreceni kiállítás érdekében végzett. Társulatunk tagjai közül a következők állítottak ki:

Aporné A. Irma, Ács Lipót, Bardócz Iza, Baja Sándor, Barbetti Ágostonné, Bayer Róbertné, Bazala Béláné, Sz. Berry Gabriella, Bertók nővérek, Borbás Béláné, Borbás István, Bőhmann Ila, Breuer Mimi, Caesar Emma, Csányi Ilus, Csikász László, Csillag Margit, Danitz Júlia, Endrő Margit, Erdélyi Olga, Fodor Ferencné, Gombássy Anna, Gyarmati György, Győrffy Zoltánné, Hamvas Magda, Heger-Lindner, dr. Hennyeyné, Herend, Hódmezővásárhelyi Agyagipar, Horváth Géza, Ihrig Sarolta, Iparművészeti Iskola, Székfőv. Iparrajziskola, Járitz Mária, Juvanez Iréneusné, N. Kandó Magda, dr. Katona Sándorné, Kelemen Aranka, M. Kende Jolán, dr. Kenyeres Györgyné, Kiliánné Lipták Lizy, Kiss Erzsi, Ligeti Miklós, Lux Elek, Manus R. T., Markup Béla, Misák László, Molnár Kálmán, Nádas Józsefné, Nádor Lajos (Astra), Nagy Ferenc, Áll. Nőipariskola, Nesnera Ida, Ohmann Béla, Okrutzky Erzsébet, Páder Emma, R. Papp Hermin, Seenger Béla, Simon Aranka, Schöntheil nővérek, Schuller Klára, Schüller Károly, Szabó Olga, Borzai Szuchy Ferenc, Temesváry Ilona, Tóth Gyula, Varga Béla, Varga Ilona, Váradi Irén, Vladár László, Vladár Sándor, Z. Vozáry Emmy, Vörösváry László, M. Walter Edith, Zilzer Hajnal, Zsolnay-gyár.

A debreceni «Bundá»-ban rendezett társasebéd után a budapesti vendégek a legújabb nagyszabású építkezéseket tekintették meg és az esti gyorssal visszajöttek a fővárosba. A kiállítás november 15-én zárult.

A rendezéssel kapcsolatban külön kell kiemelnünk: Oláh Istvánt, M. Walter Editet, Nagy Ferenceet és Horváth Györgyöt, akik a rendezés munkájában voltak sok szeretettel kiküldötteink segítségére. Sz. I.

DECEMBER 3-ÁN nyílt meg az O. M. Iparművészeti Társulat karácsonyi iparművészeti kiállítása és vására a Technológia kiállítási termeiben (VIII., József-körút 6). A változatosan rendezett, pompás anyagot bemutató kiállítás, melyen mintegy 100 kiállító iparművész szerepel, eddig is igen nagy forgalmat bonyolított le, úgyhogy annak anyagi és erkölcsi sikere máris biztosítva van. A kiállítás december végéig lesz nyitva.

• IN MEMORIAM •

CSERMENDY ELEMÉR, az Orsz. M. Kir. Iparművészeti Iskola gondnoka, f. évi november hó 23-án munkás életének 48-ik évében váratlanul elhúnyt. A megboldogult Maroshévizen, Marostorda vármegyében, 1884 évi december hó 1-én született. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után 1904—1907-ig a vallás- és közokt. minisztériumban teljesített szolgálatot; 1907 október hó 16-a óta pedig az Iparművészeti Iskolánál működött előbb mint irodatiszt, majd 1918 óta mint gondnok. Tisztét fáradhatatlan buzgósággal, kiváló szakismerettel s lelkiismeretességgel látta el mindaddig, amíg a lappangva elhatalmasodó kór tevékenységében meg nem állította. A halállal teljes két hétig tartó küzdelmet folytatott. Temetése november hó 25-én ment végbe a farkasréti temetőben óriási részvét mellett. Nemes lelkületével s önzetlen baráti szeretetével mindnyájunk őszinte nagyrabecsülését érdemelte ki. Társulatunk ügyeiben s céljaink valóraváltásáért önzetlen közreműködéssel buzgólkodott mindenha. Emlékét kegyelettel őrizzük.

A szerkesztésért és a kiadásért felelős: Szablya-Frischauf Ferenc. — 58599. — Athenaeum. Nyomdaigazgató: Wózner I.

MUSKÁTLI

Magyar kézimunkaújság, gondos kiállítású, magas színvonalú, a legkényesebb igényeket kielégítő lap. A m. kir. áll. Nőiparіskola kiadása. Budapest, VIII., Rákóczi-tér 4

MUSKATLI

Szerkesztő

ZULAWSKY ELEMÉRNÉ

a budapesti áll. Nőiparіskola igazgatója. Eredeti nagyságú rajzok, részletrajzok; ingyen színes műmelléklet és levasalható minták. Egész évi előfizetési (10 szám) díja: 12·— P. Mutatványszám és egyes szám ára 1·50 P

Sadler műhely

Tel.: 69-4-94

I, Bercsényi-utca 5

Kelme, fonál, festő, vegy-tisztító

Csipkék, szőnyegek, gobelinek, lámpaernyők, bútorszövetek, függönyök, párnák tisztítása és festése, krém, ekrü és más színekben, árnyalatosan stb.

SEENGER BÉLA

MÁRVÁNY ÉS KŐIPAR GYÁRTELEPE RT

Mindennemű márványmunkák hazai és külföldi anyagból. Kandallók, oltárak, dísztárgyak

Gyár és központi iroda:

BUDAPEST, II., KISRÓKUS-UTCA 21-23

TELEFON: AUT. 521—28. ALAPÍTTATOTT 1872

IFJ. WEINWURM ANTAL ÉS TÁRSA

KÉSZÍT KIFOGÁSTALAN

KLISÉKET

A „MAGYAR IPARMŰVÉSZET“ KLISÉINEK TÚLNYOMÓ RÉSZE MŰHELYÜNKBEN KÉSZÜLT

BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6. SZ.

ALAPÍTTATOTT: 1905. TELEFON: A. 286-16

MŰTERMEN KÍVÜL IS VÁLLALUNK FÉNYKÉPFELVÉTELEKET

MAGYAR MŰVÉSZETI TÁRGYAK VÁSÁRLÁSÁT ELŐMOZDÍTÓ SORSJEGYEK

Eng. a magyar kir. Pénzügyminisztérium 146.818/1931 IX. fő. sz. rendeletével.

1 sorsjegy ára 1 pengő. Kibocsáttatik 30.000 db sorsjegy.

Húzás 1932. évi április 24-én.

A húzási jegyzék a Budapesti Közlönyben jelenik meg.

1	nagy főnyeremény . . .	2.500 P értékben
10	főnyeremény	9.504 P értékben
14	drb nagyobb nyeremény	5.543 P értékben
326	nyeremény	7.998 P értékben
összesen 351	nyereménytárgy. . . .	25.545 P értékben

Sorsjegyek a Nemzeti Szalón pénztáránál (V., Erzsébet-tér)
és az Orsz. M. Iparművészeti Társulat irodájában (VI., Andrássy-út 69. sz.) kaphatók

GYÜJTSÖN ELŐFIZETŐKET A MAGYAR IPARMŰVÉSZETNEK

Minden gyüjtött előfizető után négy pengő kedvezményt adunk Önnek az előfizetésénél

◆

Öt újonnan szerzett előfizető után ingyen kapja egy évig lapunkat

A szerkesztésért és kiadásért felelős: Szablya-Frischauf Ferenc. 55547. — Athenaeum. Nyomdaigazgató: Wózner I.